

Zondagsrust

Naar aanleiding van de brochure over de zondagsrust wil ik graag een paar dingen onder de aandacht brengen:

De enige betrouwbare basis voor het Joodse en Christelijke geloof is de Bijbel. Als de Bijbel iets leert en een kerk beweert iets anders, dan weegt het gezag van de Bijbel het zwaarste. Voor ik inga op de inhoud van de brochure, eerst een overzicht van wat de Bijbel leert over de wekelijkse rustdag.

Het verslag van de schepping eindigt in Genesis 2:1-3 aldus: Aldus werden voltooid de hemel en de aarde en al hun heer. Toen God op de zevende dag het werk voltooid had, dat Hij gemaakt had, rustte Hij op de zevende dag van al het werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht. **De week met de afsluitende sabbat op de zevende dag is een scheppingsordinantie. De viering van de sabbat van vrijdagavond zonsondergang tot zaterdagavond zonsondergang is dus net zo oud als de wereld.**

Als God tijdens de reis van Egypte naar het beloofde land het volk Israël de tien geboden geeft als grondwet, geeft Hij als reden om de zevende dag van de week als rustdag te houden in Exodus 20:11: Want in zes dagen heeft de HERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is. Hij rustte **op de zevende dag**; daarom zegende de HERE **de sabbatdag** en heiligde die. In Deuteronomium 5 worden de Israëlieten herinnerd aan de tien geboden, waar bij in het sabbatsgebod wordt verwezen naar de bevrijding uit Egypte. Maar ook hier gaat het om de rust voor iedereen **op de zevende dag**.

De eerste christenen waren Messias belijdende Joden, die met de andere Joden en de bekeerde heidenen de synagoge bezochten. Dit blijkt o.a. uit Handelingen 15:21. Aan de bekeerde heidenen worden een paar praktische dingen opgelegd. De rest leren ze wel in de loop van de tijd, want : Immers Mozes heeft van oudsher in iedere stad, die hem prediken, daar hij elke sabbat in de synagogen wordt voorgelezen.

Ondanks de invoering tegen het einde van de eerste eeuw in de synagoge van een vervloeking van de christenen, waardoor die uit de synagoge geweerd werden, vierde **rond het jaar vierhonderd!!** de meerderheid van de christenen nog steeds de sabbat.

Socrates, een geschiedschrijver uit de vroege kerk (ca 385-445) schrijft: Want hoewel **bijna alle kerken** in de wereld de heilige gebeurtenissen **op de sabbat** van elke week vieren, weigeren desondanks, op grond van de een of andere oude traditie, de christenen van Alexandrië en Rome dat te doen.

Sozomen, die in dezelfde tijd leefde, vertelt dat: de mensen in Constantinopel en in verschillende andere plaatsen, zowel op de zondag als **op de sabbat** samenkomen, een gebruik dat men noch te Rome, noch te Alexandrië heeft

Tot op de huidige dag viert het volk Israël de sabbat op de in Genesis aangegeven tijd: van vrijdagavond zonsondergang tot zaterdagavond zonsondergang.

Wat zegt het Nieuwe Testament over het gedrag van Jezus, de apostelen en de joodse en heidense christenen in verband met de wekelijkse rustdag?:

Matthéüs 12:8 Want de Zoon des mensen is heer over de sabbat

Matthéüs 12:10-11 En zij legden Hem de vraag voor, of het geoorloofd is op de sabbat te genezen, om Hem te kunnen aanklagen. Maar hij zeide tot hen: Wie zou er onder u zijn, die één schaap heeft en die, als dit op een sabbat in een put valt, het niet grijpen en zal eruit trekken? Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven? Derhalve is het geoorloofd op de sabbat wèl te doen.

Matthéüs 24:20 Bidt, dat uw vlucht niet in de winter valle en niet op een sabbat.

Matthéüs 28:1 Laat na de sabbat, tegen het aanbreken van de eerste dag der week, ging Maria van Magdala en de andere Maria het graf bezien.

Marcus 1:21 En zij kwamen te Kapérnaüm en terstond op de sabbat ging Hij naar de synagoge en leerde.

Marcus 2:27 De sabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de sabbat, Alzo is de Zoon des mensen heer ook over de sabbat.

Marcus 3:4 En Hij zeide tot hen: is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of te doden?

Marcus 6:2 En toen de sabbat aangebroken was, begon Hij te leren in de synagoge.

Marcus 16:1 En toen de sabbat voorbij was, kochten Maria van Magdala en Maria, (de moeder) van Jacobus, en Salóme specerijen om Hem te gaan zalven

Lucas 4:16 En Hij kwam te Nazareth, waar hij opgevoed was, en Hij ging volgens zijn gewoonte op de sabbatdag naar de synagoge en stond op om voor te lezen.

Lucas 6:6 Op een andere sabbat geschiedde het, dat Hij in de synagoge en leerde

Lucas 6:9 Hij stond op en ging staan. En Jezus sprak tot hen: Ik leg u de vraag voor, of het geoorloofd is op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of verloren te doen gaan.

Lucas 13:10 Hij was bezig te leren in een der synagogen op sabbat.

Lucas 13:14-16 Maar de overste der synagoge, het kwalijk nemende, dat Jezus op de sabbat genas, antwoordde en zeide tot de schare: Zes dagen zijn er, waarop gewerkt moet worden. Komt dan om u te laten genezen en niet op de sabbat. Maar de Here antwoordde en zeide: Huichelaars, maakt ieder van u niet op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los en leidt hem weg om hem te laten drinken? Moest deze vrouw, die een dochter van Abraham is, welke de satan, zie, achttien jaar gebonden had, niet losgemaakt worden van deze band op de sabbatdag?

Lucas 14:1-5 En het geschiedde, toen Hij op sabbat in het huis van een der hoofden van de Farizeeën kwam, om brood te eten, dat zij nauwkeurig acht op Hem sloegen. En zie, er stond een waterzuchtig mens vóór Hem. En Jezus antwoordde en zeide tot de wetgeleerden en Farizeeën, zeggende: Is het geoorloofd op de sabbat te genezen of niet? En zij hielden zich stil.

Lucas 23:54-24:1 En het was de dag der voorbereiding en de sabbat brak aan. En de vrouwen, die met Hem uit Galiléa gekomen waren, volgden en zij bezagen het graf en hoe zijn lichaam gelegd werd; en toen zij teruggekeerd waren, maakten zij specerijen en mirre gereed, En op de sabbat rustten zij naar het gebod, maar op de eerste dag der week gingen zij reeds vroeg in de morgenstond meet de specerijen, die zij gereedgemaakt hadden, naar het graf.

Johannes 5:10,18 Nu was het sabbat op die dag. De Joden dan zeiden tot de genezene: het is sabbat en dan moogt gij uw matras niet dragen. En daarom wilden de Joden Jezus vervolgen, omdat Hij deze dingen op sabbat deed.

Johannes 7:22, 23 Gij besnijdt een mens op sabbat. Als een mens op sabbat de besnijdenis ontvangt, opdat de wet van Mozes niet verbroken worde, zijt gij dan op Mij vertoornd, omdat Ik op sabbat een gehele mens gezond gemaakt heb?

Aantekening: De moderne biologie heeft ontdekt, dat een baby op de achtste levensdag een sterker bloedstollingsmechanisme heeft dan op welke andere dag ooit in zijn leven. **Daarom moest bij het volk Israël een jongetje altijd op de achtste dag besneden worden. Daarom is het riskant om iemand op latere leeftijd te besnijden.**

Johannes 19:31 De Joden dan, daar het Voorbereiding was en de lichamen niet op sabbat aan het kruis mochten blijven – want de dag van die sabbat was groot – vroegen Pilatus, dat hun benen gebroken en zij weggenomen zouden worden. Aantekeningen: 1) Dat de dag van die sabbat groot was, betekent, dat de Paassabbat samenviel met een week-sabbat. 2) Als de benen van een gekruisigde gebroken worden, versnelt dat het overlijden.

Handelingen 13:14 Doch zelf gingen zij van Perge verder en kwamen te Antiochië in Pisidië, en op de sabbatdag in de synagoge gegaan zijnde, namen zij plaats

Handelingen 13:27 Want die te Jeruzalem wonen en hun oversten hebben Hem niet erkend en zij hebben de uitspraken der profeten, die elke sabbat worden voorgelezen, door hun oordeel vervuld.

Handelingen 13:42-44 En toen zij vertrokken, verzochten zij hun tegen de eerstvolgende sabbat weder deze woorden te spreken. En na het uitgaan van de synagoge, volgden vele van de Joden en de vereerders van God, die Jodengenoten waren, Paulus en Barnabas, die dan ook tot hen spraken en bij hen aandrongen om te blijven bij de genade Gods. En de volgende sabbat kwam bijna de gehele stad bijeen om het woord Gods te horen.

Handelingen 15:21 Immers Mozes heeft van oudsher in iedere stad, die hem prediken, daar hij elke sabbat in de synagogen wordt voorgelezen.

Handelingen 16:13 En op de sabbatdag gingen wij de poort uit, de rivier langs, want wij verwachtten, dat er een gebedsplaats zou zijn; en nedergezeten, spraken wij tot de vrouwen, die samengekomen waren.

Handelingen 17:1-3 En hun weg nemende over Antipolis en Apollónia, kwamen zij te Thessalonica, waar een synagoge der Joden was. En Paulus ging, zoals hij gewoon was, daar binnen en behandelde drie sabbatten achtereenvolgend met hen gedeelten uit de Schriften, door aanhalingen uitleggende, at de Christus moest lijden en opstaan uit de doden, en dat deze de Christus is, die Jezus, die Ik (zeide hij) u predik.

Handelingen 18:4 En hij hield elke sabbat besprekingen in de synagoge en trachtte Joden en Grieken te overtuigen.

Handelingen 20:16 Want Paulus had zich voorgenomen Efeze voorbij te varen om geen tijd in Asia te verliezen, want hij haastte zich om, zo mogelijk, op de Pinksterdag te Jeruzalem te zijn. Hieruit blijkt, dat Paulus zich ook na zijn bekering hield aan de Joodse godsdienstige kalender.

Heeft Christus aan het kruis de wet afgeschaft?

Openbaring 14:12 beschrijft de ware gelovigen van de eindtijd aldus: Hier blijkt de volharding der heiligen, **die de geboden Gods en het geloof in Jezus bewaren.**

De tien geboden vormen de grondwet van het rijk van God en gelden voor alle mensen van alle tijden. De twee geboden in bijvoorbeeld Matthéüs 22:24-40 vervangen niet die tien geboden, maar zijn er een samenvatting van: Het eerste gebod omvat de eerste vier van de tien, het tweede omvat de laatste zes.

Wie de Bijbel aandachtig leest, bemerkt, dat Jezus Zich aan de wetten in het Oude Testament hield. In Lucas 24 wijst Jezus de Emmaüsgangers op alles, wat in het Oude Testament op Hem betrekking heeft.

Jezus stelt in Matthéüs 5:17-20 duidelijk de blijvende geldigheid van de wet. Hij is **niet** gekomen om de wet of de profeten te ontbinden, maar om te vervullen. Jezus hield Zich aan de wet, zoals die in het Oude Testament staat vermeld, maar verzette zich tegen de grote hoeveelheid van minutieuze regeltjes van de farizeeën. (Marcus 2:1-13) Jezus heeft inderdaad tal van oudtestamentische profetieën tot werkelijkheid gebracht. Wat Jezus vervuld heeft in de betekenis van afgeschaft, is de tempeldienst met de offers.

Samuele Bacchiocchi schrijft in "Van Sjabbat naar Zondag" "Zou het uitwissen van de morele en/of ceremoniële wet de gelovigen de verzekering geven van de goddelijke vergeving? Echt niet. Het zou enkel de mensheid achterlaten zonder morele principes." Daarom: Jezus heeft echt niet het Oude Testament ongeldig verklaard.

In dit verband wijs ik op, dat in Colossenzen 2:14: het woord cheirographon, in de NBG vertaling daar vertaald door "bewijsstuk", in het verband van dit vers "geschreven document" of "verslag van onze zonden" betekent. Jezus maakt met zijn kruisdood niet de wet krachteloos, maar onze schuldbelijdenis, omdat onze zonden door Zijn kruisdood zijn vergeven.

Waarom viert de meerderheid van de christenen dan de eerste dag der week in plaats van de zevende?

De eerste aanzet voor het loslaten van de sabbat waren de omstandigheden in Rome en de vijandschap met de steeds weer opstandige Joden. Toen de Joden door de Romeinen werden vervolgd, wilden de christenen laten zien, dat ze geen Joden waren en stopten daarom met het vieren van de sabbat. Bij de keuze van een nieuwe wekelijkse rustdag speelde de opkomende zonneverering met de bijbehorende aanwijzing van de zondag als feestdag eveneens een belangrijke rol. Dat de kerk besloot om met de rest van de bevolking de zondag te gaan vieren, was een strategische keuze. Maar in het begin was de eerste dag der week helemaal geen rustdag.

Voor het antwoord op die vraag kunnen we ook in de Bijbel terecht. Daniël 7:24-25 beschrijven de organisatie, die uit het vierde rijk (Romeinse keizerrijk) voortkwam. Deze organisatie zou de tijden (godsdienstige feesten) en de wet (tien geboden) veranderen. Het is het pausdom, dat met oorlog en vervolging de viering van de zondag heeft opgedrongen en de tien geboden heeft veranderd. Het heeft het tweede gebod er uitgehaald, het vierde (volgens de gewijzigde versie het derde) veranderd en het oorspronkelijke tiende gebod in tweeën gesplitst om toch tien geboden te houden.

Aanvullende informatie over het pausdom vinden we in het eerste gedeelte van Openbaring 13. (Het beest uit de zee).

Rome weet heel goed, dat het op de verkeerde weg is en haar volgelingen on-Bijbelse leerstellingen voorhoudt. James kardinaal Gibbons schrijft in 1876 in zijn boek "The Faith of our Fathers"(Het geloof van onze vaders), nadat hij vindt, dat het vieren van de zondag verplicht is: **Toch kunt u de Bijbel doorlezen van Genesis tot Openbaring en u**

zult geen woord vinden dat de heiliging van de zondag gebiedt. De Bijbel gebiedt de heiliging van de sabbat, een dag die wij nooit heiligen.

Dat op enig moment de weekindeling op de kalenders is veranderd van zondag tot en met zaterdag naar maandag tot en met zondag doet niets af aan het feit, dat de zaterdag de in de Bijbel aangegeven rustdag is

Zes populaire Bijbelteksten, die worden gebruikt ter ondersteuning van de zondagsviering

1:Handeling 20, 1 Corinthe 16:1-2 en Openbaring 1:10

Handelingen 20:7 En toen wij op de eerste dag der week samengekomen waren om brood te breken, hield Paulus een toespraak tot hen en, daar hij van plan was de volgende dag te vertrekken, zette hij zijn rede voort tot middernacht.

Uitgaande van de Joodse dagindeling begint de eerste dag der week, als op zaterdagavond de sabbat is afgelopen. Het is logisch te stellen, dat de rede van Paulus op zaterdagavond is gehouden en dat hij op zondag wil vertrekken. Joods brood wordt niet gesneden, maar gebroken. Ook al omdat er niet gesproken wordt over een voetwassing of over wijn, is in deze passage geen sprake van een avondmaalsdienst op zondag. Deze passage is dus niet te gebruiken om de reguliere zondagsviering te bewijzen. De gemeente bied Paulus een afscheidsmaal aan en Paulus maakt van de gelegenheid gebruikt om een getuigenis af te leggen.

1 Corinthe 16:1-2 Wat nu de inzameling voor de heiligen betreft: doet ook gij, evenals ik het in de gemeente van Galatië geregeld heb; elke eerste dag der week legge ieder uwer naar vermogen **thuis** iets weg en hij spare dit op, opdat niet eerst na mijn komst inzamelingen moeten gehouden worden. Deze tekst gaat opnieuw niet over een reguliere kerkdienst op zondag. Een mogelijke verklaring voor de oproep is, dat in het Romeinse rijk op de eerste dag der week het loon werd uitbetaald.

Openbaring 1:10 Ik kwam in vervoering des geestes op de dag des Heren.

Van de 19 keer, dat de term “dag des Heren” verder in de Bijbel wordt gebruikt, heeft hij 18 keer betrekking op de toekomstige oordeelsdag en één keer op de sabbat. Johannes gebruikt in zijn evangelie altijd de term “eerste dag der week” voor de zondag. Het boek Openbaring heeft hij zeer waarschijnlijk in dezelfde tijd als zijn evangelie geschreven. Bovendien vormt de context in Openbaringen een gegronde reden om ook hier een verwijzing naar de toekomstige oordeelsdag te zien. Dat de Roomse kerk later de zondag de dag des Heren ging noemen, doet niets af aan het feit, dat de zondagsviering stamt uit de tijd na het schrijven van het Nieuwe Testament.

2: Romeinen 14:1-6; Galaten 3:1-5; Colossenzen 2:16,17

Romeinen 14:1-6 Aanvaardt de zwakke in het geloof, maar niet om overweging te beoordelen. De een gelooft, dat hij alles mag eten, maar de zwakke eet plantaardig voedsel. Wie wel eet, minachte hem niet, die niet eet, en wie niet eet, oordele hem niet, die wel eet, want God heeft hem aanvaard. Wie zijt gij, dat gij eens anders knecht oordeelt? Of hij staat of valt, gaat zijn eigen heer aan. Maar hij zal staande blijven, want de Here is bij machte hem vast te doen staan. Deze immers stelt de ene dag boven de andere, gene stelt ze alle gelijk. Ieder zij voor zijn eigen besef ten volle overtuigd. Wie aan een bepaalde dag hecht, doet het voor de Here, en wie eet, doet het om de Here, want hij dankt God; en wie niet eet, laat het na om de Here en ook hij dankt God.

Galaten 3:1-5 O, onverstandige Galáten, wie heeft u betoverd, wie Jezus Christus toch als gekruisigde voor de ogen geschilderd is? Dit alleen zou ik van u willen weten: Hebt gij de Geest ontvangen ten gevolge van werken der wet, of van de prediking van het geloof? Zijt gij zó onverstandig? Gij zijt begonnen met de Geest, eindigt gij nu met het vlees? Was het dan tevergeefs, dat gij zoveel hebt ondervonden? Ware het slechts tevergeefs! Die u de geest schenkt en krachten onder u werkt, (doet Hij dit) ten gevolge van werken der wet, of van de prediking van het geloof?

Colossenzen 2:16-3:4 Laat dan niemand u blijven oordelen inzake eten of drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat, dingen, die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is. Laat niemand u de prijs doen missen door gewilde nederigheid en engelenverering, als ingewijde in wat hij heeft aanschouwd, zonder reden opgeblazen door zijn vleselijk denken, terwijl hij zich niet houdt aan het hoofd, waaruit het gehele lichaam, door pezen en banden ondersteund en samengehouden, zijn goddelijke wasdom

ontvangt. Indien gij met Christus afgestorven zijt aan de wereldgeesten, waartoe laat gij u, alsof gij in de wereld leeft, geboden opleggen: raak niet, smaak niet, roer niet aan; dat alles zijn dingen, die door het gebruik teloorgaan, zoals het gaat met voorschriften en leringen van mensen. Dit toch is, al staat het in een roep van wijsheid met zijn eigendunkelijke godsdienst, zijn nederigheid en zijn kastijding van het lichaam, zonder enige waarde (en dienst slechts) tot bevrediging van het vlees. Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want gij zijt gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God. Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook gij met hem verschijnen in heerlijkheid.

In deze drie tekstgedeelten gaat het vooral over de motivering voor het houden van dagen. Je kunt een willekeurige dag en ook de sabbat of de zondag houden uit allerlei bijgelovige motieven.

Ik citeer nog eens Samuele Bacchiocchi: In de eerste plaats stelt Paulus in geen van de drie teksten ter discussie of heet sabbatsgebot nog steeds bindend is of niet in de Christelijke bedeling. Hij weerstaat veel eerder ingewikkelde ascetische en godsdienstige praktijken, die [vooral in Colossenzen en Galaten] het vitale principe van rechtvaardiging door het geloof in Christus ondermijnen.

Samuele Bacchiocchi studeerde vijf jaar aan de faculteit Kerkgeschiedenis van de Pontificia Gregoriana, waar hij toegang had tot de oudst beschikbare documenten aangaande de overgang van de sabbat naar de zondag.

Mijn conclusie: **Geen van de zes teksten kan legaal gebruikt worden om de zondagsviering of de gedachte, dat het niet uitmaakt, welke wekelijkse rustdag we heiligen, te ondersteunen.**

Ik heb een goed boek van een moderne bioloog over de betekenis van de Bijbel. Zijn conclusie is, dat als de mensen zich altijd aan de regels uit Leviticus en Deuteronomium hadden gehouden over bijvoorbeeld het in quarantaine houden van mensen met een besmettelijke ziekte, de epidemieën in de Middeleeuwen veel minder slachtoffers hadden veroorzaakt.

Als de mensen zich nu aan die regels hielden en bijvoorbeeld, zoals aangeraden in Leviticus 11, geen varkensvlees zouden eten, hadden we nu geen mede door de varkensteelt veroorzaakte te grote uitstoot van (o.a.) stikstof. Bovendien waren we dan een stuk gezonder. Let wel de Thora is geschreven ongeveer **3500 jaar geleden**. De wetenschap heeft pas ongeveer de laatste honderd jaar een redelijk inzicht in van de waarde van de gezondheidsregels in Leviticus en Deuteronomium. Al die tijd had de mensheid beter kunnen weten en gezonder en rechtvaardiger kunnen leven. Maar met name de Roomse kerk heeft de Bijbel bij de mensen vandaan gehouden en haar eigen overleveringen verkondigd.

Ik hoop, dat het voorgaande de ogen en harten mag openen voor de Waarheid van de Bijbel.

Dan nu nog enkele opmerkingen over de inhoud van de brochure "Zondagsrust."

Ds. Heemskerk stelt terecht, dat de wekelijkse rustdag een Bijbelse instelling is, die verankerd is in de tien geboden. Hij schrijft: "Het rusten van God **op de zevende dag** was ook geen rusten van vermoeidheid, maar Hij verlustigde Zich in alles wat Hij gemaakt had. Alles prees Hem. Dat geeft ook voor ons richtlijnen hoe we de rustdag in moeten vullen en wat het rusten voor ons inhoudt." Hier kan ik het wel mee eens zijn, Het is alleen jammer, dat ds. Heemskerk desondanks hiermede de zondagsrust wil ondersteunen.

Verderop in het artikel schrijft ds. Heemskerk: "In het Oude Testament viel de rustdag op de Joodse Sabbat, de zaterdag. Maar bij de opkomst van het christendom werd de zondag de rustdag." Het eerste is waar, maar het tweede pertinent niet. Dat Christus op de opstandingsdag aan de discipelen verschijnt om Zijn opstanding duidelijk te maken en dit een week later herhaalt, omdat Thomas het anders niet gelooft, is waar, maar Jezus verschijnt op verschillende tijdstippen aan mensen. Maar dat de christenen toen al zijn begonnen met een wekelijkse eredienst op zondag, is pertinent niet waar. Waarschijnlijk is de heidens-christelijke gemeente te Rome al rond het jaar 95 onder invloed van een samenstel van omstandigheden begonnen met het loslaten van de sabbatvierring om de Romeinen te laten zien, dat de christenen geen Joden waren. En is deze gemeente uit strategische overwegingen begonnen met de viering van de zondag. Maar zoals hierboven is vermeld, vierden de overige christenen in overgrote meerderheid de sabbat op de Bijbelse tijd. Pas als de Romeinse keizer de bisschop van Rome tot hoofd van de christelijke kerk benoemt, in het jaar 537 na Christus, en in 538 de laatste politieke hindernis is opgeruimd, wordt vanuit Rome de Sabbat steeds verder in de verdrukking geduwd en de viering van de eerste dag der week

opgedrongen aan de christenen. Maar de ware christelijke kerk is dan gedurende 1260 ondergedoken en wordt met alle mogelijke middelen vervolgd door de Rooms Katholieke kerk.

Ook de verwijzing naar de Openbaringen (1:10) valt door de mand als reden op de zondag te vieren als rustdag. In de Bijbel betekent "De dag des Heren" bijna altijd "de toekomstige oordeelsdag" Slechts één keer (Jesaja 58:13) wordt deze term gebruikt voor de Sabbat. Maar Jezus noemt Zich heer, ook over de Sabbat. De Sabbat is dus eerder de "dag des Heren" dan de zondag.

Het is juist, dat wij elke week een feestdag hebben, zoals het artikel verderop stelt. Maar deze wekelijkse feestdag valt van vrijdagavond zonsondergang tot zaterdagavond zonsondergang en niet van zondag 00:00 tot zondag 24:00'. Mijn conclusie is dan ook:

De schrijvers van de brochure "Zondagsrust" maken zich schuldig aan hetzelfde, dat Jezus de Farizeeën van Zijn tijd verwijt volgens Marcus 7:13: **En zo maakt gij het woord Gods krachteloos door uw overleveringen, die gij overgeleverd hebt. En dergelijke dingen doet gij vele. (Lees s.v.p de verzen 1-13)**

R.K.S. Pannenburg.